

Civilsamhället och demokratisering: en (o)möjlighet?

En komparativ studie av stärkandet av det civila samhället i
Guatemala och Nicaragua

Jenny Larsson
Samuel Hallin Veres

Abstract

Under mitten av 1990-talet påbörjades två parallella försök till demokratisering i Guatemala och Nicaragua. Tendensen idag är att länderna har svårt att konsolidera en vital demokrati. Det civila samhället sägs vara en viktig komponent i demokratiseringsprocessen och därför har ett stärkande av civilsamhället hamnat högt upp på internationella biståndsgivares agendor.

Genom en komparativ studie undersöker vi om ett stärkande av civilsamhället har en hämmande effekt för demokratiseringsprocesserna i våra studieobjekt. Utifrån teorier om civilsamhället och dess roll i den demokratiska konsolideringsfasen urskiljer vi under vilka omständigheter som ett stärkande av det kan motverka en demokratisk konsolidering.

Slutsatsen vi drar av studien är att den politiska kontexten i ett land är avgörande för om ett stärkande av civilsamhället kan bidra till att demokrati konsolideras. Resultatet är intressant då civilsamhällets demokratifrämjande förmåga ofta ses som självklar.

Nyckelord: civilsamhälle, demokratisering, konsolidering, Guatemala, Nicaragua

Antal ord: 9892

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	1
1.2 Metod.....	2
1.3 Material.....	2
1.4 Avgränsningar.....	3
2 Teori och begreppsdefinition.....	4
2.1 Civilsamhälle.....	4
2.1.1 Vår definition av civilsamhället.....	6
2.2 Demokrati, demokratisering och konsolidering.....	6
2.2.1 Vår definition av demokrati	6
2.2.2 Den demokratiska konsolideringsfasen.....	7
2.3 Civilsamhällets roll i demokratiseringsprocessen.....	8
3 Analysmodell.....	10
3.1 Den politiska kontexten.....	10
3.1.1 Operationalisering.....	11
3.2 Den internationella dimensionen.....	12
4 Fallstudie.....	14
4.1 Guatemala.....	14
4.1.1 Historisk bakgrund och den politiska kontexten.....	14
4.1.2 Den demokratiska situationen och civilsamhällets relation till staten. .	15
4.2 Nicaragua.....	16
4.2.1 Historisk bakgrund och den politiska kontexten.....	16
4.2.2 Den demokratiska situationen och civilsamhällets relation till staten. .	17
4.3 Det internationella givarsamfundet.....	18
4.3.1 Aktörer.....	18
4.3.2 Historik.....	19
4.3.3 Det internationella givarsamfundets relation till Guatemala och Nicaragua.....	20
5 Analys.....	21
6 Slutsats.....	25
7 Referenser.....	26

1 Inledning

Intresset för det civila samhället har under de senaste 20 åren ökat, såväl inom den statsvetenskapliga forskarvärlden som i rådande biståndspolicy. Detta har lett till att statliga biståndsgivare, såväl som internationella biståndsorganisationer i allt större utsträckning valt att fokusera på att stärka civilsamhället (Boussard 2004:19). En generell bild hos det internationella givarsamfundet är att:

[a]n active ... civil society is both the force that can hold governments accountable and the base upon which a truly democratic political culture can be built. There follows from this assumption the related idea that promoting civil society development is key to democracybuilding (Ottaway – Carothers i Löfving et. al. 2008:51).

Citatet exemplifierar biståndsorganisationernas positiva syn på det civila samhället och dess betydelse för konsolidering av demokratin. Vi menar att denna okritiska hållning är problematisk och kan få oanade konsekvenser.

I denna uppsats vill vi istället lyfta fram den kritiska diskussion som idag förs parallellt med den biståndspositiva. Vi vill betona de konsekvenser som ett stärkande av civilsamhället kan föra med sig. I tidigare forskning har man dels kunnat konstatera att det civila samhället har olika roller beroende på i vilket fas av demokratisering ett land befinner sig i och dels att ett stärkande ibland till och med kan vara skadligt för demokratin (Boussard 2004:10). Trots den kritiska diskussionen menar vi att området är i behov av vidare forskning då det råder diskrepans mellan praktiken, i och med rådande biståndspolicy, och de teorier som finns.

1.1 Syfte och frågeställning

Med utgångspunkt i Caroline Boussards teorier om civilsamhällets roll i demokratiseringsprocessen är vårt *syfte* med denna uppsats att undersöka hur ett stärkande av det civila samhället i Nicaragua och Guatemala har påverkat respektive lands demokratiseringsprocess. För att besvara detta arbetar vi efter *frågeställningen*:

- *Under vilka omständigheter kan ett stärkande av det civila samhället hämma en demokratiseringsprocess?*

Vi tror att det civila samhället, under rätt omständigheter, kan vara en positiv kraft under en demokratisk konsolideringsprocess och vi erkänner således det civila

samhällets demokratifrämjande funktion. Samtidigt menar vi att civilsamhället inte är bättre än summan av samhället i stort. Genom att analysera ländernas politiska kontext ämnar vi därför isolera under vilka förhållanden ett stärkande av civilsamhället kan hämma en demokratiseringsprocess.

1.2 Metod

Genom en komparerande fallstudie mellan Nicaragua och Guatemala, belyser vi problematiken med ett stärkande av civilsamhället. Då vi valt att undersöka två fall istället för ett i vår fallstudie, ökar vår chans att utifrån dessa kunna generalisera de svar vi fått, då frågor som uppstår i en kontext kan besvara andra i en annan. Risken med att bara göra en fallstudie är att denna just svarar på det konkreta problemet men att det kan röra sig om en engångsföreteelse. Med två eller fler fall ökar chansen att generaliseringen stämmer överens med faktiska verkligheten (Lundquist 1993:113).

Då vår ambition är att kritiskt granska och pröva existerande teorier föll valet av forskningsdesign på modellen: *mest olika-design*. Denna modell innebär att utgången i de båda fallen, d.v.s. den beroende variabeln, är den samma men att det som leder fram till denna utgång, d.v.s. de oberoende variablerna, varierar (Esaiasson et. al. 2007:116f). I vår uppsats betyder detta att vi har två liknande länder vilka båda har fastnat i en demokratiseringsprocess men där den oberoende variabeln, i vårt fall *civilsamhället*, ser olika ut.

Med uppsatsen avser vi inte enbart att pröva de existerande teorierna, vilka vägleder det praktiska arbetet med civilsamhället, genom en teoriprövning. Vi har även ambitionen att ge en förklaring på ett fenomen. I vårt fall handlar det om att förklara varför länder fastnar i demokratiseringsprocesser trots att civilsamhället stärks utifrån. Valet av fall motiveras än en gång med att vi har två länder som båda har stannat upp i en demokratiseringsprocess. Dessutom stödjer internationella givare civilsamhället i båda länderna. I denna uppsats avgränsar vi oss till en uppsättning tänkbara förklaringsfaktorer vilka kan förklara under vilka förutsättningar som ett stärkande av det civila samhället inte leder till det önskade resultatet. Denna forskningsdesign kallas för *lika utfalls-design* (Esaiasson et. al. 2007:128f).

1.3 Material

Vårt empiriska material utgörs huvudsakligen av olika andrahandskällor som behandlar situationen i våra studieländer. Vidare använder vi landsstrategier som olika bilaterala och multilaterala biståndsgivare arbetar efter. Vi har utgått från dessa rapporter med en kritisk synvinkel då vi är medvetna om att givarna förmodligen vill framställa sina resultat som positiva. Till det teoretiska ramverket

stödjer vi oss främst på Caroline Boussards forskning. Detta gör vi då Boussard är en av få forskare som lyft fram och kritiskt analyserat vad vi ämnar undersöka, d.v.s. att civilsamhällets roll i en demokratiseringsprocess är beroende på både landets politiska kontext och den internationella kontexten.

1.4 Avgränsningar

Att valet av studieobjekt faller på just Guatemala och Nicaragua är på grund av att dessa liknar varandra i mångt och mycket men där civilsamhället är en varierande variabel. Likheten består bland annat av att de, enligt Freedom House har lika grad av demokrati, att de enligt Transparency International också har liknande grad av korruption, att de båda länderna har en liknande historia av inbördeskonflikter, att mycket av det bistånd de båda länderna tar emot kanaliseras ut till att stärka civilsamhället samt att de ligger i ett område där de kulturella och ekonomiska faktorerna är liknande. Skillnaden mellan de båda länderna är hur pass deltagande det civila samhället har varit i respektive lands beslutsfattning, vilket får oss att fundera kring vilken roll civilsamhället spelar i en demokratiseringsprocess.

Till vårt teoretiska material använder vi oss av Caroline Boussards modeller för att analysera civilsamhällets roll i demokratiseringsprocesser. Boussard utgår från tre olika dimensioner: (1) den interna demokratin hos civilsamhället, (2) den politiska kontexten i landet samt (3) den internationella dimensionen, för att svara på frågan hur civilsamhället både kan vara något positivt som något negativt för ett land som demokratiseras (Boussard 2004:11-13). Vi kommer dock begränsa vår analys till att endast beröra de två sistnämnda dimensionerna, d.v.s. den politiska kontexten samt den internationella dimensionen, eftersom vi anser det vara svårt att analysera civilsamhällets inneboende demokrati utan att göra en fältstudie.

2 Teori och begreppsdefinition

2.1 Civilsamhälle

För att kunna påbörja en analys av det civila samhällets roll i demokratiseringsprocesser måste begreppet *civilsamhälle* först definieras. Att definiera civilsamhället är problematiskt då begreppet dels är omfattande i sig och dels att begreppet har nöjts ut till den grad att det nu förefaller innehållslöst. Problematiken med begreppet belyses i ett citat av Alan Fowler:

[a] maze is a place where people end up going round in circles or reach dead ends. Unless care is taken, analysing civil society feels like this because it is an abstract political concept whose explanation is part and parcel of the theory being applied, hence any definition becomes tautological (Fowler i Boussard 2001:8).

Vidare menar Boussard att den huvudsakliga problematiken ligger i att begreppet både används som ett normativt ideal och som en analytisk definition (Boussard 1998:149). Skillnaden dem emellan är att då den analytiska definitionen används som ett neutralt analysverktyg, framhåller den normativa grenen civilsamhällets godhet, och ser det som ett positivt inslag i en demokratiseringsprocess där det kan agera som motmakt mot staten för att främja demokratin (Boussard 2001:1).

Civilsamhället som begrepp har genom historien tolkats och omformats åtskilliga gånger av filosofer som John Locke, Adam Smith, G. W. F. Hegel, Karl Marx, Alexis de Tocqueville och Robert Putnam (se ex. Kaldor 2004:33-35, Booth – Richard 1998:33, Trägårdh 1999:14). Gemensamt för 1600- och 1700-talsfilosoferna var att de inte gjorde någon särskiljning emellan staten och civilsamhället (Kaldor 2004:31,33). Uppdelningen mellan dem växte tydligare fram under slutet av 1700- och början av 1800-talet. I samband med synen på civilsamhället som fritt från staten växte två huvudsakliga grenar fram – den liberalistiska och den hegelianska. Skillnaden mellan dessa två skolor är att den liberalistiska menar att det civila samhället är grogrund för en framväxande kollektiv moral. Hegel anser istället att det snarare är staten som genom att kontrollera civilsamhället¹ kan göra det civiliserat och främja dess goda potential (Boussard 2004:8f, Kaldor 2004:33f).

---

¹ Hegel använder aldrig termen civilsamhälle, utan använder istället uttrycket *bürgerliche Gesellschaft* för sitt borgerliga samhälle.

Idétraditionen som betonar åtskillnaden mellan staten och civilsamhället lever kvar än idag samtidigt som splittringen dem emellan har fördjupats. Hadenius och Ugglå beskriver civilsamhället som "the public space between the state and the individual citizen (or household)" (Hadenius – Ugglå 1995:1). De fortsätter därefter att understryka skillnaden mellan *mass society*, där kollektivt samarbete saknas, och civilsamhället där aktiviteterna istället är av kollektiv och organiserad karaktär. Detta menar också Boussard, då hon uttrycker att "medborgare som agerar kollektivt i syfte att driva eller beskydda sina intressen gentemot staten" (Boussard 2001:9). Civilsamhället är alltså ett kollektiv som gemensamt skyddar sina intressen gentemot staten. Denna definition är dock problematisk för vår frågeställning då den inte tar hänsyn till om det civila samhället är av ondo eller godo. Denna lösa definition av civilsamhället kan därför innefatta både NGO:s, kvinnogrupper, fackföreningar, religiösa grupper, sportföreningar eller kriminella grupper (se ex. Diamond 1994:6, Hadenius – Ugglå 1995:1f, Falisse – Sanz-Corella 2009:60 "figura 9").

Det var först på 1990-talet som begreppet *civilsamhället*, blev aktuellt på nytt. Det nyvunna intresset för begreppet berodde till stor del på de stora politiska förändringar som skedde både i Östeuropa och i Latinamerika. Där hade det civila samhället spelat en aktiv roll i den kamp vilken slutligen resulterade i både kommunismens fall, i Östeuropa, och diktaturens, i Latinamerika (Trädgårdh 1999:15, Boussard 2001:16). En av de mest citerade filosofer under denna tidsperiod är Alexis de Tocqueville, vilken menar att föreningar och organisationer i civilsamhället kan ses som skolor i demokrati, där en gemensam moral växer fram (Diamond 1994:4, Boussard 2004:9). En efterföljare till Tocqueville, Robert Putnam, menar liksom sin föregångare att nyckeln till en demokratisk stat förutsätter ett aktivt civilsamhälle, vilket kan mätas i hur rikt samhällets förenings- och organisationsliv är. Anledningen till att detta påverkar demokratin positivt är, som Trädgårdh menar, att man "[g]enom ett dagligt deltagande i dessa [föreningar och organisationer, vår anm.] skapas vanor och känslor av ömsesidig tillit som generaliseras till att gälla samfundet i stort" (Trädgårdh 1999:19). Putnam benämner detta som socialt kapital (Booth – Richard 1998:33, Trädgårdh 1999:19).

Hadenius och Ugglå framhåller också det civila samhällets demokratifrämjande potential och menar att det har två huvudsakliga uppgifter. För det första är det pluralistiskt, det agerar alltså motpol mot staten vilket förhindrar dess maktensvälde. För det andra är det utbildande, i den bemärkelsen som Putnam och Tocqueville menade, d.v.s. som en skola i demokrati (Hadenius – Ugglå 1995:3,9, Boussard 2001:10, Boussard 2004:10). Boussard kastar även ljus över problematiken med civilsamhället som motmakt till staten, och menar att med så många delade intressen kan det hellre leda till konflikter snarare än att stärka demokratiseringsprocessen. Vidare betonar hon att för att civilsamhället snarare ska främja demokratiseringsprocessen, än att stjälpa den krävs att man ser till den politiska kontexten i staten. En svag stat kommer troligen missgynnas av civilsamhällets deltagande då det politiska livet fortfarande är väldigt skört och snarare bryts ned av yttre påtryckningar (Boussard 2001:15)

2.1.1 Vår definition av civilsamhället

För att återgå till dilemmat i inledningen, så är problematiken kring hur begreppet civilsamhället till synes tvehövdat då det används både normativt och teoretiskt. För att kunna analysera civilsamhället menar Boussard att det krävs ett val mellan någon av kategorierna (Boussard 1998:149). Vi har valt att använda den normativa definitionen av civilsamhället, vilket innebär att vi i enlighet med filosofer som Robert Putnam erkänner civilsamhällets godhet. Med den synen kan civilsamhället verka som en positiv kraft i en demokratiseringsprocess. Anledningen till att vi valt att inte involvera odemokratiska grupper i vår definition är att det inte skulle gagna vårt arbete då vi tror att civilsamhället kan utgöra en viktig komponent på olika stadier i en demokratiseringsprocess.

2.2 Demokrati, demokratisering och konsolidering

För att kunna genomföra vår analys av civilsamhällets roll i demokratiseringen av Guatemala och Nicaragua krävs det att vi förstår vad som innefattas av demokratiseringsbegreppet. I detta avsnitt diskuterar vi dels den demokratisyn vi lutar oss mot och dels hur den demokratiska konsolideringen kan förstås.

Demokratisering kan sägas bestå av tre faser. Den första innebär att demokrati introduceras i en tidigare icke-demokratisk regim. Denna fas kallas för transitionsfasen. Den andra fasen är den när demokrati får fäste och konsolideras (Welzel 2009:74f). När demokrati sedan ses som *the only game in town* och inget annat styrelseskick ses som möjligt är den tredje fasen avslutad och landet kan nu ses som en fullt fungerande demokrati (Bolin 1998:124). Med andra ord kan man säga att en demokratiseringsprocess innebär att gå från en icke-demokratisk regim till en demokratisk dito. Eftersom vi här talar om ett omstritt begrepp, *demokrati*, måste vi först definiera detta för att sedan kunna tala vidare om vad demokratisering består av i detalj.

2.2.1 Vår definition av demokrati

Demokrati betyder ordagrant att folket styr (Rose 2009:12). Denna definition är dock alltför abstrakt och innehållslös för att vara ett bra analysverktyg. Därför måste definitionen utvecklas för att kunna användas i syfte att förstå frågor som rör demokratisering. Caroline Boussard menar att det är viktigt att se till länders specifika historiska arv när en sådan definition ska göras. Särskilt viktigt enligt henne är att ha detta i åtanke när tredje världens länder analyseras. Denna syn kan dock bli problematisk eftersom man riskerar att tänja på begreppet tills odemokratiska regimer kommer att klassas som demokratiska. Dessutom kan det bli svårt att genomföra systematiska analyser om det inte finns någon gängse definition av demokrati (Boussard 1998:157).

Eftersom vi i denna uppsats analyserar två länder som relativt nyligen har upplevt inbördeskrig och således inte har haft möjlighet till demokrati förrän nu kan en minimalistisk definition av demokrati vara lämplig att använda. Att anta en minimalistisk demokratisyn innebär att man ställer relativt små krav på stater för att klassa dem som demokratier. Joseph Schumpeter är en av förespråkarna och menar att ett land är demokratiskt om det finns en fri konkurrens för fria röster (Rose 2009:12). Denna definition är väldigt snäv och klassificerar stater som är odemokratiska alltför enkelt som demokratiska, varför en viss breddning kan vara lämplig att göra. Robert Dahl, en av de första demokratiforskarna, menar att:

[...]elected officials must be able to govern without being subject to overriding pressures from unelected officials, and the polity must be free from external domination by another overarching political system (Varas 1998:146).

Detta är en passande breddning för vår demokratidefinition och för vi samman dessa uppfattningar närmar vi oss en demokratidefinition som är systematiskt användbar för den kommande analysen. Förutom att en demokratisk regim ska innehålla en suverän stat framröstad i fria och rättvisa val är begreppet *rättsstat* centralt för att kunna kalla ett land demokratiskt. Med detta menas att en stat utövar makten lagenligt och lika för alla medborgare. Vidare måste staten ha kapacitet att göra detta (Rindefjäll 1998:45f).

Denna begreppsdiskussion resulterar i en demokratidefinition bestående av förekomsten av fria och rättvisa val, en suverän och autonom stat samt lika och rättvis behandling av medborgare.

2.2.2 Den demokratiska konsolideringsfasen

I likhet med Samuel Huntington skriver Anna Bolin om att vi sedan andra världskriget kan urskilja tre demokratiseringsvågor i Latinamerika. Den första vågen började enligt henne i Guatemala 1944 som då demokratiserades för första gången. Demokratien blev dock inte långvarig utan snart föll kontinenten tillbaka i auktoritärt styre. En andra våg av demokrati kan sedan sägas ha ägt rum på 1950-talet, även den gick tillbaka och auktoritära styren återinfördes. En tredje (och sista?) våg inleddes på slutet av 1970-talet (Bolin 1998:138). Nicaragua och Guatemala har haft en liknande demokratihistoria och kan sägas ha demokratiserats senast 1990 respektive 1996. Dessa år markerar slutet på inbördeskrig och början på en fredlig demokratiseringsprocess (UCDP 1, 2).

Utifrån att man har kunnat konstatera att demokrati har kommit och gått i vågor leder det till att man ställer frågor om vad som gör att demokrati verkligen blir *the only game in town*. Det är här en analys av den demokratiska konsolideringen blir intressant.

Den demokratiska konsolideringsfasen kan sägas starta efter de första fria valen i demokratiseringsprocessen, när den första osäkra demokratiska perioden slutar och/eller när en minimal demokrati är uppfylld (Rossi & della Porta 2009:181). Som vi redan har berört handlar konsolideringsfasen om att de

demokratiska praktikerna ska rota sig i ett samhälle. Tiden som går mellan att demokrati införs till att den verkligen ses som *the only game in town* är ofta konfliktfylld och som vi såg ovan har demokratiseringsförsök ofta misslyckats. Konsolideringsfasen är med andra ord en osäker period där ett land balanserar mellan demokrati och icke-demokrati. Huruvida demokrati verkligen ska slå rot eller inte i Guatemala och Nicaragua är en av de frågor som behandlas i denna uppsats.

2.3 Civilsamhällets roll i demokratiseringsprocessen

Grundfrågan i denna uppsats är vilken roll det civila samhället har i demokratiseringsprocesser. Det är därför intressant att se närmare på relationen mellan civilsamhället och staten i den demokratiska konsolideringsprocessen. En utgångspunkt för detta avsnitt är att en livskraftig och demokratisk stat är beroende av ett vitalt civilsamhälle och vice versa. Huruvida det finns ett samband mellan det civila samhället och en väl fungerande stat är idag inte särskilt ifrågasatt. Det är däremot omtvistat vad som påverkar vad och i vilken riktning (se t.ex. Letki 2009:164f).

I denna uppsats analyseras civilsamhällets roll i två länders demokratisering. Då en sådan process främst består av två delar, transition och konsolidering, och civilsamhället har olika roll beroende på var i processen landet befinner sig i, avgränsar vi oss till att se på konsolideringsfasen. Det är här som civilsamhället sägs ha en stärkande och positiv inverkan på demokrati (Boussard 2001:1).

Larry Diamond, en amerikansk statsvetare, har uppfattningen att det viktigaste för en demokratisk konsolidering är de politiska institutionerna och inte det civila samhället (Diamond 1994:15). Han vidhåller dock att framväxten av ett civilsamhälle är en viktig faktor för en fördjupning av demokrati (ibid.:9).

Att inkludera civilsamhället i demokratiseringsprocessen kan enligt Robert Belloni ge upphov till ett dilemma där effektivitet ställs mot legitimitet. Om det civila samhället inkluderas förbättras legitimiteten för processen och det kommande styret. Ett exkluderande minskar antalet aktörer som är inblandade i processen och kan på så vis vara mer effektivt i beslutsfattandet. Detta gäller enligt Belloni främst i en inledande *peace-building*-process men kan också gälla senare skeenden av demokratiseringen (Belloni 2008: 183f).

I transitionsfasen till demokrati är ofta det civila samhället enat i kampen mot ett auktoritärt styre. När sedan demokratiseringsprocessen på allvar tar fart minskar enigheten och civilsamhället splittras (Letki 2009:164). Detta är dock inget negativt utan är snarare en förutsättning för en fungerande demokrati. Ett pluralistiskt civilsamhälle är ett bevis på att medborgarna engagerar sig i de frågor som de har intresse av. Boussard skriver att "[c]ivilsamhället är inte begränsat till en fråga eller ett område, det är snarare så att olika grupper identifierar en mängd olika problem" (Boussard 1998:166). Att civilsamhället splittras upp är därmed ett positivt tecken på att demokrati håller på att etablera sig i ett land. Diamond

menar i detta sammanhang att ju mer differentierat det civila samhället är utan att bli polariserat, desto mer kommer demokratin att vinna (Diamond 1994:12).

En av civilsamhällets roller under konsolideringsfasen är att bidra till att en demokratisk kultur utvecklas. Genom att stärka de politiska institutionerna, sprida kunskap om den demokratiska processen och fungera som rekryteringsbas för nya demokratiska ledare kan det civila samhället sägas ha en central uppgift när det kommer till att demokrati konsolideras i ett land. För att detta ska fungera krävs dock att staten fungerar och är lyhörd gentemot det civila samhället. Därför menar Boussard att civilsamhället alltid måste ses i ljuset av den politiska kontexten för att man ska kunna säga huruvida det är en stärkande kraft i demokratiseringsprocessen (Boussard 2001:1f).

Teresia Rindefjäll refererar i sin doktorsavhandling till Larry Diamond och menar att civilsamhällets roll i den demokratiska utvecklingen består i att vara:

[...]a counterpart, a partner, a generator of social capital, a source of consciousness-raising, and a articulator and agenda-setter of the interests of marginalised groups (Rindefjäll 2005:51).

Därmed delar hon Boussards syn och pekar på civilsamhällets positiva effekt på demokratisk konsolidering. Gemensamt är också synen på att den politiska kontexten och staten förblir en viktig grund för att civilsamhället ska kunna bidra i positiv mening. Staten skapar de grundläggande strukturerna för hur samhället fungerar och om dessa är instabila påverkar de samhällets aktörer (Rindefjäll 2005:53).

Utifrån den ovan förda diskussionen drar vi slutsatsen att civilsamhället kan ha en positiv roll i demokratiseringsprocessen. Huruvida det är det civila samhället som leder till att ett land demokratiseras eller om det är en demokratisk stat som leder till ett vitalt civilsamhälle låter vi vara osagt. Vad som däremot är tydligt är att båda påverkar varandra, positivt eller negativt, och detta är något vi undersöker i denna uppsats. Utifrån att analysera vilken politisk kontext som råder i ett land kan vi säga något om vilka möjligheter civilsamhället har att påverka demokratiseringsprocessen. Detta är något vi kommer att utveckla i kommande kapitel. Dessutom kommer vi lyfta fram den internationella dimensionen och med den, hur civilsamhället påverkas av internationella aktörer.

3 Analysmodell

Hittills har vi ägnat oss åt att definiera vad civilsamhället är, vilken roll det har i demokratiseringsprocessen och vi har lyft fram en demokratidefinition som är användbar i systematiska analyser. I detta kapitel presenterar vi en modell för hur det civila samhället kan analyseras. Caroline Boussard menar att tre dimensioner bör tas i beaktande när civilsamhället analyseras: (1) civilsamhällets interndemokrati, (2) den politiska kontexten i landet och (3) den internationella dimensionen (Boussard 2004). Som vi slog fast i avgränsningen, bortser vi från den första dimensionen och lägger fokus på den politiska kontexten och den internationella dimensionen då vi menar att dessa bäst hjälper oss att besvara vår frågeställning.

Den politiska kontexten är viktig att ha förståelse för eftersom vi menar att civilsamhället lever och verkar i ett visst sammanhang vilket i sin tur påverkar vilka möjligheter som finns för att civilsamhället ska kunna spela sin roll som stärkande i demokratiseringsprocessen. Grundtanken här är att det civila samhället verkar i en landsspecifik kontext och det är först genom en förståelse av denna som vi kan tala om huruvida civilsamhället kommer att ha en positiv eller negativ påverkan på demokratiseringsprocessen. Den andra dimensionen vi väljer att lyfta fram är den internationella som består i att förstå hur internationella aktörer påverkar det civila samhället genom att stödja det. Ett stödjande utifrån kan verka tvehövdat. Vi menar att det är genom att först koppla samman den politiska kontexten med hur internationella aktörer påverkar som det är möjligt att få full förståelse för när ett stärkande av civilsamhället inte gynnar demokratiproessen.

3.1 Den politiska kontexten

För att kunna analysera den politiska kontexten i våra valda länder måste vi först bestämma vad detta begrepp innehåller. Om civilsamhället påverkas av hur landet ser ut, vilka delar är då intressanta att se närmare på? Vi menar att begreppet är komplext och måste analyseras genom ett antal faktorer som tillsammans ger en bild av hur den politiska kontexten i ett land ser ut. Operationaliseringen av den politiska kontexten är vår egen och vi tar upp faktorer som vi menar är centrala för att förstå begreppet.

3.1.1 Operationalisering

En första faktor som vi menar påverkar civilsamhället sett ur den politiska kontexten är graden av korruption. Är ett land korrupt finns det anledning att tro att de organisationer som verkar inom landet också lider av korruptionen. Dessutom minskar medborgarnas tilltro till staten och vilja att betala in skatt om staten är korrupt (Rothstein 2003:35). Genom att använda Transparency Internationals² index över korruption fångar vi in hur korruptionen ser ut i våra studieobjekt.

En andra tänkbar faktor som skapar förståelse för den politiska kontexten är ländernas internpolitiska situation. Vilka förutsättningar finns det för det civila samhället att arbeta? Genom att se på hur det konstitutionella ramverket i våra länder kan vi dra slutsatser om man från statligt håll är intresserade av att ha en dialog med civilsamhället eller inte. Tänkbara indikatorer på detta är huruvida det finns mötes-, yttrande- och organisationsfrihet. Dessa politiska och civila rättigheter mäter Freedom House (FH) (Bernhagen 2009:29) varvid deras landsrapporter är en lämplig källa att utgå ifrån när vi beskriver den internpolitiska situationen.

Historiska konflikter och inbördeskrig är en tredje faktor vi menar påverkar den politiska kontexten. Om ett land har upplevt inbördeskrig är en tentativ slutsats att detta genomsyrar landet långt efter det att konflikten har fått sin upplösning. Genom att använda Uppsala Conflict Data Program (UCDP) tar vi del av ett väldokumenterat och respekterat material av konflikter i våra länder.

I likhet med resonemanget ovan tror vi även att våld och konflikter i dagens Guatemala och Nicaragua påverkar den politiska kontexten. En fjärde faktor av intresse är därför huruvida det idag pågår någon intern och våldsam konflikt i våra valda länder. Även här ger UCDP oss ett bra material.

Fattigdom och ojämlik fördelning av resurser är en grogrund för politisk instabilitet. Dessutom ger ojämlik fördelning av resurser även upphov till ett ojämlikt deltagande i det politiska beslutsfattandet (Hague – Harrop 2007:175). Det är därför av största vikt att inkludera dessa variabler i en analys av den politiska kontexten. Lämpliga mått på dessa variabler är BNP/capita och ginikoefficienten³ som mäter inkomst och ekonomisk ojämlikhet. Dessa finns väl sammanställda hos Världsbanken varvid detta är en bra källa att använda.

En sjätte och sista faktor vi tänker oss är viktig för att förstå den politiska kontexten i våra länder är den demografiska strukturen. Beroende på befolkningens sammansättning ser den inhemska politiken olika ut. Går det skiljelinjer mellan olika folkgrupper tänker vi oss att detta kan spå på ojämlika förhållanden. Är däremot ett land homogent torde detta åtminstone underlätta en demokratisk konsolidering då en potentiell konflikthärd saknas.

---

² Transparency Internationals index över korruption går från ett till tio där ett betyder att den offentliga sektorn i ett land är väldigt korrupt och tio betyder att ingen korruption råder (CPI 2010).

³ Ginikoefficienten mäter ekonomisk ojämlikhet och presenterar resultaten i en skala från noll till ett där noll betyder att fullständig jämlikhet råder och ett betyder att en person äger allt. Vanligtvis ligger länder någonstans mellan 0,3 och 0,5 (Wilkinson – Pickett 2010:28).

Dessa sex faktorer menar vi är de viktigaste för att förstå den politiska kontexten i våra studieobjekt. Genom att analysera Guatemala och Nicaragua utifrån de faktorer vi har lyft fram hoppas vi kunna ge en klarare bild av hur den inhemska politiska kontexten kan påverka civilsamhällets möjligheter att påverka i demokratiseringsprocessen.

3.2 Den internationella dimensionen

Den andra dimensionen vi menar är viktig att lyfta fram i en analys av civilsamhällets roll i demokratiseringsprocessen är den internationella. I en alltmer globaliserad värld är det inte möjligt att bortse från att internationella aktörer påverkar på det nationella planet. Internationella organisationer har haft en central roll i demokratiseringsprocessen i Nicaragua och Guatemala efter inbördeskrigens slut (Oelsner – Bain 2009:295). Det är därför av särskild vikt att lyfta fram den internationella dimensionen i en analys av våra studieobjekt.

Boussard har konstruerat en modell för hur man kan förstå hur de internationella aktörerna påverkar civilsamhället. Modellen består av fem idealtyper: *odemokratiska civilsamhällen*, *artificiella civilsamhällen*, *biståndsberoende civilsamhällen*, *hyperaktiva civilsamhällen* och *politiserade civilsamhällen* (Boussard 2001). Vi väljer här att bortse från *odemokratiska civilsamhällen* då vi menar att detta ingår i dimensionen om civilsamhällets interndemokrati. Istället koncentrerar vi analysen till de andra idealtyperna. Eftersom det är idealtyper vi talar om handlar är det med andra ord möjligt att det i verkligheten inte är så att civilsamhället antingen är den ena typen eller den andra. Det civila samhällets organisationer är oftast en blandning av flera idealtyper. Dessutom går idealtyperna in i varandra och kan därför inte ses som separata delar utan bör betraktas som en hjälp för att förstå en mer komplicerad verklighet. Lennart Lundquist talar om idealtyper som ”ett slags måttstockar mot vilka man kan mäta verkligheten och notera i vad mån och på vilket sätt denna avviker från typen” (Lundquist 1993:82). Däri ligger idealtypens styrka och således är den ett viktigt verktyg i forskningsprocessen.

De fyra idealtyperna vi utgår från påverkas alla av internationella aktörers agerande gentemot civilsamhället och beroende på den politiska kontexten i ett land kan detta få oönskade konsekvenser. Ett vanligt angreppssätt från givarnas sida är att bistå de organisationer som de redan känner till och som talar givarnas ”språk”. Med detta förhållningssätt finns risken att andra organisationer, som mycket väl kan åtnjuta mer legitimitet eller vara mer effektiva i sitt arbete, aldrig får chansen (Löfving et. al. 2008:50). Detta kan i sin tur sakta ner eller i värsta fall stoppa en demokratiseringsprocess. Civilsamhällen som saknar förankring i gräsrotterna och har lärt sig biståndsgivarnas ”språk” kallar Boussard för *artificiella civilsamhällen* (Boussard 2003:119). Genom att använda givarsamfundets egna rapporter ser vi om det existerar artificiella civilsamhällen i våra fall.

Något som ligger nära ovannämnda artificiella civilsamhällen är *biståndsberoende civilsamhällen*. Om förankring till gräsrotterna saknas måste organisationerna finansiera sin verksamhet på annat sätt än internt. Där kommer internationella givare in som svaret på ekonomiska problem. Detta skapar problem med civilsamhällets autonomi och det finns risk att civilsamhällets organisationer allt för lättfaller för givarnas påtryckningar. Istället för att stärka demokratin underifrån blir biståndet istället skadligt för ett land som är mitt uppe i demokratisering (Boussard 2004:15). Genom en analys av våra länder tror vi oss kunna finna svar på om det finns biståndsberoende civilsamhällen.

Kopplat till den politiska kontexten är en analys av *hyperaktiva civilsamhällen* nödvändig. Denna typ av civilsamhälle kan, genom ständiga konfrontationer med staten, hindra uppkomsten av ett verkligt och positivt offentligt rum. Staten måste tillåtas ha en suverän roll och kan inte riskera bli överkört av det civila samhället (Diamond 1994:14). Om civilsamhället uppfattar relationen till staten som konfliktfull kan detta bli ett hot mot de demokratiska institutionerna som i konsolideringsfasen är särskilt bräckliga. Ett stärkande kan i dessa fall riskera att underminera det demokratiska styret (Boussard 2004:14f). Genom att beskriva den politiska kontexten i våra valda länder och ställa denna mot givarnas egna rapporter är det möjligt att se om det i våra studieobjekt finns tendenser till hyperaktiva civilsamhällen som hindrar den demokratiska konsolideringen.

Det sista analysverktyget vi presenterar här är hur man kan förstå *politiserade civila samhällen*. Som namnet påvisar handlar detta om huruvida det civila samhället har starka kopplingar till det politiska etablissemanget. Vi har tidigare konstaterat att civilsamhället måste agera autonomt och fristående från staten för att kunna ha en positiv roll i demokratiseringsprocessen. Ett utifrån stärkande av organisationer som har starka kopplingar till politiska partier eller staten kan med andra ord vara ett problem (Boussard 2001:3). Även här kommer den politiska kontexten vara central för att se om det förekommer politiserade civilsamhällen i våra länder. Kopplar vi sedan samman på vilka sätt givarna arbetar kan vi svara på om detta är en faktor som skapar problem för den demokratiska konsolideringen i Guatemala och Nicaragua.

Den internationella dimensionen kan sammanfattas med hur internationella aktörer påverkar det civila samhället i en nationell kontext. Beroende på hur civilsamhället ser ut och vilken relation det har till befolkningen och staten får ett stödjande olika utfall. Därför är det av central betydelse att se civilsamhällets roll i demokratiseringsprocessen genom de internationella aktörernas påverkan.

4 Fallstudie

Den centrala frågan vi besvarar i denna uppsats är under vilka omständigheter som ett stärkande av civilsamhället kan hämma en demokratiseringsprocess. Därför beskriver vi i detta kapitel den demokratiska situationen i våra studieobjekt. Vidare ser vi på vilken relation som civilsamhället har till staten för att kunna säga något om dess potentiella påverkan i demokratiseringsprocessen. Detta är intressant då det berör huruvida staterna har utgått från effektivitet eller legitimitet i dilemmat om inkludering som vi berörde ovan i avsnittet om civilsamhällets roll i demokratiseringsprocessen. Hur den politiska kontexten ser ut i Guatemala och Nicaragua presenteras sedan genom att använda den operationalisering som vi gjorde ovan. Först när vi förstår hur den internpolitiska situationen ser ut kan vi sätta den i relation till hur internationella aktörer arbetar med att stärka det civila samhället. Därtill ger vi en översiktlig bild av vilka som är det internationella givarsamfundet och hur de har arbetat i våra länder.

4.1 Guatemala

4.1.1 Historisk bakgrund och den politiska kontexten

För att förstå dagens politiska kontext i Guatemala måste vi se tillbaka på när landet var en spansk koloni. Kolonialstyret lade grunden till en etnisk splittring mellan ursprungsbefolkningarna och *ladinos*, vilka till huvuddelen består av européättlingar. Dessa *ladinos* var den styrande eliten och utestängde ursprungsbefolkningarna från att kunna påverka den centrala makten (Polity IV 2008:3). Denna typ av aristokratiskt styrelsesätt, där de landsägande *ladinos* i princip hade all makt, ledde till ett instabilt politiskt klimat med militärkupper, klasskonflikter och diktatur (UCDP 1).

Landets nutidshistoria utmärks, från självständigheten till 1983, av flera olika militärdiktaturer och autokratier som avlöste varandra. Då diktaturen störtades 1983 ledde detta till ett inbördeskrig som inte avslutades förrän regeringen skrev på ett fredsavtal år 1996 (UD 1 2010:3, Polity IV 2008:3, UCDP 1). Det instabila politiska arvet har lett till att trots att landet har regelbundna demokratiska val så har inte något parti sedan 1986 suttit vid makten i mer än en mandatperiod. Tillsammans med det politiska arvet, har marginaliseringen av ursprungsgrupperna lett till att de lokala partier som finns i Guatemala är svaga och saknar gräsrotsförankring (UD 1 2010:3).

Trots att inbördeskonflikten mellan regeringen och olika gerillagrupper slutade 1996 har oroligheter i landet levt kvar i form av gängvåld, mellan s.k. *maras* (Puddington 2011:1, Världsbanken 1 2011:ii). I en rapport från Världsbanken rankas Guatemala som nummer fyra på en lista över de länderna i Latinamerika med mest kriminalitet. Vidare rapporteras det om att denna kriminalitet i de flesta fall är gängrelaterat och kan kopplas till landets många *maras*, men också att gängvåldet fortsätter att öka och har blivit ett verkligt problem för demokratin i Guatemala (Världsbanken 1 2011:1).

Världsbanken har, i samma rapport, listat vilka de största hindren är för en utveckling av Guatemala. Här hamnar den höga kriminaliteten, som togs upp ovan, på en femte plats, men på samma lista har första plats vigts åt landets största problem: korruptionen (Världsbanken 1 2011:8). Enligt Transparency International hamnar landet på plats 91 av 178 i den årliga sammanställningen av världens länder (CPI 2010:3).

Att landet är så korrupt kan delvis bero på den ojämna fördelningen. Polity IV rapporten beskriver Guatemala som ”ett av de mest ojämlika samhällena i världen” (Polity IV 2008:3). Ginikoefficienten, vilken mäter hur ojämn fördelningen är i landet, är i Guatemalas 0,54, vilket om man jämför med exempelvis Sveriges värde på 0,25 belyser den ojämna fördelningen (Gapminder). De som missgynnas av denna fördelning är i största utsträckning ursprungsbefolkningsgrupperna som fortfarande är socialt, ekonomiskt och politiskt marginaliserade (UD 1 2010:3).

4.1.2 Den demokratiska situationen och civilsamhällets relation till staten

Guatemala påbörjade sin demokratiska process redan på 1980-talet då diktaturen störtades men den tog inte riktigt fart förrän inbördeskriget avslutades år 1996. Alltsedan fredsfördraget har landet av många klassats som stabilt och enligt en Polity IV-rapport klassas landet som en nästan fullt konsoliderad demokrati. Denna mätning tar endast hänsyn till om ett land är auktoritärt eller inte, hur valprocessen ser ut och om olika politiska partier tillåts delta i politiken (Polity IV 2008, Bernhagen 2009:29). Freedom House klassar däremot landet istället som *partly free*⁴, och pekar på brister med exempelvis korruption (FH 1). De demokratiska institutionerna finns alltså på plats men andra faktorer påverkar demokratigraden negativt. Under senare år har det satsats på att få fler av landets medborgare till valstugorna. Denna satsning har både lyckats, i och med att antalet röstande har ökat (speciellt bland ursprungsbefolkningarna på landsbygden), och misslyckats då valperioder kantats av våld och flera av de kandiderande mördats (UD 1 2010:3f).

---

⁴ Freedom House definierar uttrycket *partly free* som ett land som inte helt ut respekterar de civila och politiska rättigheterna. Vidare menar de att en *partly free* stat ofta präglas av korruption, en svag rättsstat, etniska och/eller religiösa stridigheter och ett politiskt klimat där ett enda politiskt parti har en dominerande ställning trots en viss grad av pluralism (Puddington 2011).

Guatemala leds idag av president Alvaro Colom, vilken har som slagord att ta tag i landets korruption men han själv blev under 2009 fokus för en utredning om korruption. Samtidigt har landet tappat placeringar på Freedom House-skalan, dock inte ett helt hopp men under de senaste åren har de politiska rättigheterna försämrats och pekar just på korruptionen som ett stort problem (FH 1, FH 2).

Det civila samhället i Guatemala är splittrat och består av flertalet olika ursprungsbefolkningsgrupper. Nästan 40 %, ca 4,5 miljoner, av den inhemska befolkningen i Guatemala tillhör någon av dessa grupper. Detta innebär att Guatemala, strax efter Bolivia, är det land i Latinamerika, som har näst störst procentuell andel ursprungsbefolkningsgrupper av medborgarna (University of Georgetown). Dessa 4,5 miljoner är inte en homogen grupp, utan består av flera olika grupper, där Maya, Xinca and Garífuna är de tre största. Ursprungsbefolkningsgrupperna kan ses som ett splittrat civilsamhälle med kan antas exempelvis då staten i Guatemala år 2003 erkände 23 olika ursprungsspråk (CIA 1, University of Georgetown).

Varför demografin är en viktig indikator för civilsamhällets relation till staten är eftersom olika typer av civilsamhällen kommer vara olika grad aktiva och därför olika relationer till den inhemska staten. Splittrade civila samhällen, som det i Guatemala, med många olika folkgrupper kan istället för att vara en enad kraft en demokratiseringsprocess, motarbeta varandra i och med olika intressekonflikter vilket kan leda till att de aldrig når upp till att påverka makten på den centrala nivån. Här kan vi än en gång ta upp Bellonis dilemma mellan effektivitet och legitimitet. Då civilsamhället är splittrat kan dess roll i demokratiseringsprocessen bli av mindre betydelse än vid ett enat civilsamhälle. Detta leder både till en slutet som en mer effektiv beslutsprocess på central nivå.

4.2 Nicaragua

4.2.1 Historisk bakgrund och den politiska kontexten

Nicaragua har haft en turbulent nutidshistoria. Fram till 1979 dominerades landets politik av familjen Somoza som styrde med järnhand. En kort inbördeskonflikt blev slutet för Somoza och 1979 kom vänstergerillan FSLN till makten. I Kalla Krigets skugga var detta något som oroade USA som kom att stödja kontrarevolutionära grupper, s.k. Contras. Mellan 1981 till 1989 rasade ett inbördeskrig i Nicaragua mellan FSLN och Contras. Konflikten kan sägas ha varit en kamp mellan vänster och höger och fick sitt reella avslut 1990 då Contras lagt ned vapen och val kunde hållas (UCDP 2).

Dagens Nicaragua präglas av relativ stabilitet och de demokratiska praktikerna har till viss del slagit rot. Exempelvis är kriminaliteten lägre än i övriga Centralamerika. Jämför man till exempel mordstatistiken med Guatemala begås

det i Nicaragua under en tredjedel så många mord som i Guatemala (Världsbanken 1 2011:1).

Nicaragua är ett av de mest korrupta länderna i Latinamerika och hamnar på plats 127 av de 178 undersökta länderna i världen. Med resultatet 2,5 i Transparency Internationals sammanställning från 2010 räknas Nicaragua som *highly corrupt* (CPI 2010:3,7).

Nicaragua är ett av de fattigaste länderna i Latinamerika med en BNP/capita på ca 1000 US dollar (Världsbanken 2). Ginikoefficienten för Nicaragua är 0,52. (Gapminder). Den siffran säger i sig självt inte mycket men om vi sätter Nicaragua i relation med ett jämlikt land som Sverige som har 0,25 kan man förstå att Nicaragua inte är ekonomiskt jämlikt. Om vi dessutom ser till den låga BNP/capita landet har uppdragas bilden av att det finns få ekonomiska möjligheter till deltagande i den politiska processen.

Den demografiska strukturen i Nicaragua, och här refererar vi främst till huruvida ursprungsbefolkningen är en stor del, talar för ett relativt homogent land. En stor majoritet av befolkningen är en blandning mellan vita och ursprungsbefolkning, s.k. mestiser. Bara ca fem procent av befolkningen utgörs av ursprungsbefolkning och således har denna grupp lite inflytande på politiken i landet (CIA 2).

4.2.2 Den demokratiska situationen och civilsamhällets relation till staten

Nicaragua demokratiserades 1990 i och med att det inbördeskrig som hade pågått sedan början av 1980-talet avslutades. Sedan dess har landet haft fyra presidentval vilka alla har ansetts vara fria och rättvisa (FH 3). Vidare har olika partiers kandidater vunnit och makten har således utan problem skiftat mellan personer och partier (ibid.), något som bör ses som ett sundhetstecken för ett land som aspirerar till att bli en konsoliderad demokrati. Vad som däremot kan ses som ett bakslag för demokratin är lokalvalen som hölls 2008 där flera partier förbjöds att delta, inga internationella valobservatörer tilläts och regeringspartiet FSLN anklagades för att använda statliga resurser i det egna kampanjarbetet (UD 2).

Svenska UD rapporterar att Nicaragua i jämförelse med många grannländer i högre grad respekterar de civila och politiska rättigheterna. Polis och försvarsmakt styrs enligt demokratiska normer och landet är förhållandevis säkert. Landets domstolar har i hög grad institutionaliserats men den utbredda korruptionen är ett problem. Förtroendet för domstolarna och hur de arbetar är lågt – något som undergräver rättsstaten (UD 2). I och med den utbredda korruption och brist på transparens uppstår frågan om det verkligen finns en fungerande rättsstat i Nicaragua. Sida menar att rättsstaten i Nicaragua är svag och att detta har gjort det svårt att på allvar arbeta med att minska fattigdomen i landet (UD 3 2008:6).

Freedom House klassificerar Nicaragua som ett *partly free* land. Landet har de rätta institutionerna för att främja ett fritt deltagande i politiken och det råder mötes-, yttrande- och organisationsfrihet. Vad som däremot är problematiskt är att dessa friheter inte alltid efterlevs. Det finns rapporter om att antiregerings-

demonstrationer har trakasserats av anhängare till regeringen och att polisen har sett mellan fingrarna då detta skett. Vidare upplever organisationer från civilsamhället att senare år har betytt inskränkningar i deras sätt att arbeta. Regeringen, närmare bestämt partiet FSLN, har bildat något de kallar för Citizens' Power Councils (CPCs) som ska verka för mer direktdemokratisk kontakt mellan medborgare och stat. Dessa har till viss del suddat ut gränserna mellan vad som anses vara staten respektive FSLN vilket oppositionen menar har begränsat deras möjligheter till att påverka (FH 3).

Sedan demokratiseringsprocessen på allvar tog fart i Nicaragua 1990 har civilsamhället haft en stor roll i utvecklingen. Fram till valet 2007 när Daniel Ortega blev president och FSLN tog makten präglades landet av nyliberala reformer och statens roll minskade successivt (Löfving et. al. 2008:116). Civilsamhället utvecklade under den här perioden autonomitet gentemot staten och kunde 2003 driva igenom ett lagförslag som innebar ökat medborgerligt deltagande och som gjorde det lättare att interagera med staten (Olsson 2007:12f). Från statens sida kan detta tolkas som ett försök att legitimera demokratiseringsprocessen och göra civilsamhället mer deltagande.

Sedan 2007 har en annan utveckling kunnat urskiljas. I en fallstudie av Nicaragua kom Daniel Olsson fram till att det idag går att tala om ett djupt splittrat civilsamhälle. Å ena sidan har internationellt uppbackade och regeringkritiska organisationer samlats i en paraplyorganisation, Coordinadora Civil (CC), och å andra sidan har regeringstroga grupperingar samlats i något som heter Coordinadora Social (CS) (Olsson 2007:14). I en utvärdering av Sveriges bistånd till Nicaragua rapporterar Sida om en försvagning av lokala aktörers och civilsamhällets roll medan det samtidigt skett en ökad centralisering av regeringsmakten (Öström 2009:12).

Sammanfattningsvis har Nicaragua sedan inbördeskrigets slut 1990 först haft en period av positiv demokratisk utveckling med fria och rättvisa val som en ledande indikator. Under 2000-talet har sedan en negativ tendens kunnat urskiljas med begränsat utrymme för det civila samhället att verka. Dessutom har civilsamhället kommit att splittras och det går idag en stark skiljelinje mellan de som är för eller mot regeringen.

4.3 Det internationella givarsamfundet

4.3.1 Aktörer

För att kunna påbörja en presentation av det internationella givarsamfundet och dess givarhistorik måste vi först definiera vilka vi syftar på med termen *det internationella givarsamfundet*. Låt oss först betona att vi är intresserade av att studera de givare som fokuserar sitt bistånd till att stärka det civila samhället i Guatemala och Nicaragua. Detta innefattar både bilaterala givare, alltså enskilda

länder (här kommer vi även räkna in EU, då vi ser till unionens gemensamma biståndsrapporter), liksom multilaterala givare, organisationer som FN eller Världsbanken. Vi har här valt att främst fokusera på en av de största bilaterala samt en multilaterala givarna. Valet av den bilaterala givaren föll på EU, och den multilaterala givaren på Världsbanken. Att valet föll på dessa givare är därför att de är några av de största givare som fokuserar sitt stöd till att stärka civilsamhället (Odén 2006:124, EU 1:19f, EU 2:21, annex 6:25f). Vi har även valt att utifrån dessa framhäva Sveriges (Sidas) roll och förhållande med de valda studieländerna. Detta eftersom Sverige länge har varit ett av de enskilda länder som satsat mest på just civilsamhället i våra studieländer⁵.

4.3.2 Historik

Det har inte alltid varit självklart att rikta biståndet till civilsamhället, utan under årens lopp har många olika trender inom biståndspolitikerna följt, vilka skiftat biståndets fokus till och från många olika områden. Det var först under början av 1990-talet som idén om att styra bistånd till civilsamhället etablerades hos givarna. Man menade att genom att kanalisera bistånd till att stärka civilsamhället skapades en positiv kraft i de pågående demokratiseringsprocesserna världen över (Löfving et. al. 2008:49). Att denna idé fick stort genomslag i biståndspolitikerna var dels på grund av de misslyckade strukturanpassningsprogrammen som förts under 1980-talet, men också på grund av en ny politisk världsordning. På 1980-talet var världen fortfarande bipolär med Sovjetunionen och USA som stormakter, men detta kom under 1990-talet att förändras. Inledningsvis med Berlinmurens fall år 1989. Senare kollapsade även Sovjetunionen, vilket skiftade världsordningen till unipolär med USA som stormakt (Odén 2006:107). I och med denna nya världsordning, där USA vunnit över kommunismen kom biståndspolitikerna att präglas av frågor rörande demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällstyrning (Odén 2006:108, 124). Till en början riktades stödet till att övervaka valen som hölls i de nya demokratierna, men ganska snart övergick man istället till att stärka civilsamhället för att detta skulle agera motmakt mot en alltför stark stat (Löfving et. al. 2008:49f). Under denna tid var några av de viktigaste givarna just Världsbanken och EU (Odén 2006:124). Sverige var ett av de länderna inom EU som låg i framkant vad gäller bistånd till civilsamhället. Man jobbade inte bara efter den internationella policyn, utan även efter egna mål som exempelvis att öka jämställdheten och stödja lokala kulturer i målregionerna. Detta gemensamt med fokuset på fältarbetet ökade samarbetet med det lokala civilsamhället i form av NGO:s och gräsrotsorganisationer (Odén 2006:123f).

---

⁵ Det svenska samarbetet, genom Sida, med Nicaragua håller idag på att fasats ut och man är i färd med att lämna landet till fördel för andra fokusområden (Kan läsas i Sida-rapporter från 2008; ”Utfasningsstrategi för det svenska stödet till Nicaragua, juni 2008 – december 2011” (=UD 3)).

4.3.3 Det internationella givarsamfundets relation till Guatemala och Nicaragua

I föregående avsnitt tog vi upp att en av anledningarna till det ökande biståndet till civilsamhället under 1990-talet berodde på en rad politiska förändringar i Europa. Under denna tid förändrades även den politiska ordningen i Latinamerika. Flertalet auktoritära regimer föll i regionen, vilka ersattes med parlamentariska flerpartisystem och civila regeringar (Odén 2006:108).

I Guatemala och Nicaragua arbetade givarna, liksom i övriga världen med att stärka civilsamhället för demokratibyggnad genom lokala NGO:s, paraplyorganisationer samt gräsrotsrörelser (Frühling – Jessup 2008:32f). Vilka grupper eller vilken typ av organisationer man valde att stärka i de båda länderna varierade dock. Den främsta skillnaden mellan de båda länderna, vilken betonas i strategirapporterna, är att man i Guatemala understryker vikten av att stärka ursprungsbefolkningar på lokal nivå, medan man i Nicaragua inte gör samma precisering (Frühling – Jessup 2008:32). I Nicaragua framhålls istället problemet med att de lokala organisationerna är nära sammanlänkade med det politiska livet. Svårigheten för de internationella givarna ligger då i att stärka lokala organisationer utan att ta någons parti (Löfving et. al. 2008:123).

5 Analys

Hittills har vi i den här uppsatsen ägnat oss till att presentera teorier och modeller för hur civilsamhället kan förstås. Vidare har den politiska kontexten i Guatemala respektive Nicaragua analyserats och de internationella givarnas strategier har sammanfattats. För att kunna besvara vår frågeställning, och isolera under vilka omständigheter som ett stärkande av civilsamhället kan hämma en demokratiseringsprocess, sätts vår analysmodell nu på prov. Genom att ställa den politiska kontexten, den internationella dimensionen och givarnas erfarenheter från våra studieobjekt i relation till varandra genomför vi en tredimensionell analys vilken kommer hjälpa oss att besvara vår fråga. Det tåls att upprepas att vi har valt att koncentrera oss på en analys av civilsamhällets roll i den demokratiska konsolideringsfasen. Det är i denna som det civila samhället sägs ha positiva egenskaper och därför intressant att se närmare på.

Guatemala och Nicaragua är två länder som sedan 1990-talet genomgår en demokratisering. Båda länderna har uppvisat både fram- och tillbakagångar i demokratiseringsprocessen. För det första har båda länderna haft val som anses vara fria och rättvisa, trots att valen i Guatemala kantas av våld, och i valen har olika partier vunnit. Båda länderna klassificeras, för det andra, som *partly free* enligt Freedom House vilket betyder att det ännu inte går att tala om fullständigt konsoliderade demokratier. Snarare har en motsatt tendens kunnat urskiljas den senaste tiden. Länderna har alltså stannat upp i demokratiseringsprocessen, trots stora satsningar från internationella givare på att stärka civilsamhället. Teori och praktik stämmer med andra ord inte överens i våra valda fall. Hur kommer det sig att ett ständigt ökande antal civilsammansorganisationer inte lyckas att hjälpa demokratin framåt? Och hur kan detta förstås i ljuset av de internationella givarnas stöd? Vilka förklaringar kan hjälpa oss förstå att ett stärkande inte alltid har den effekt som det är tänkt?

För att civilsamhället ska kunna vara med och påverka ett land positivt i demokratiseringsprocessen är en central förutsättning att det bjuds in och tillåts vara med i den. I Guatemala har staten agerat efter vad som skulle kunna kallas effektivitetsprincipen. Detta betyder att man stänger ute stora delar av potentiella aktörer från demokratiseringsprocessen för att så effektivt som möjligt kunna bedriva politik och genomföra olika reformer (se Jarstad – Sisk 2008). I Nicaragua har situationen varit en annan. Där har ett stort och vitalt civilsamhälle, trots att det inte alltid varit enkelt, kunnat påverka. Ett bra exempel på det är den lag som genomdrevs 2003 för att underlätta en dialog mellan medborgare och stat. I detta fall går det att säga att staten strävat efter att legitimera demokratiprocessen. Ett stärkande av ett civilsamhälle som det i Guatemala borde med andra ord få liten effekt på demokratiseringen av landet medan ett stärkande i ett land som Nicaragua borde föra med sig positiva effekter. Vad det hela mynnar

ut i är att staten måste vara öppen för påverkan utifrån och främja en dialog med civilsamhället.

Det finns flera anledningar till varför de två länderna skiljer sig åt gällande inkluderande och exkluderande av det civila samhället. Vi har i uppsatsen kunnat urskilja främst två faktorer som påverkar detta. Den första förklaringen är historisk. I Guatemala finns det, sedan landet var en spansk koloni, en tradition av elitstyre där ursprungsbefolkningen har marginaliserats politiskt, socialt och ekonomiskt. Att det just är ursprungsbefolkningen som är marginaliserad leder oss till den andra tänkbara förklaringen. Denna är den demografiska. I Nicaragua finns en i stort sett obefintlig ursprungsbefolkning medan ursprungsbefolkningen i Guatemala utgör ca 40 % av den totala befolkningen (CIA 1, 2). Den historiska och demografiska situationen i de båda länderna påverkar dagens politiska kontext vilken i sin tur är avgörande för civilsamhällets möjlighet att påverka demokratibyggandet positivt.

I flera av de rapporter som ligger till grund för denna uppsats går det att finna att man i Guatemala, i och med civilsamhällets exkludering på statsnivå, har satsat på att stärka ursprungsbefolkningsgrupper på lokal nivå. De internationella givarna har sedan hoppats på att de framsteg som görs på lokal nivå ska sprida sig uppåt (Löfving et. al. 2008:158,175). Detta är dock något som inte har fallit väl ut. Sida menar att staten i Guatemala saknar kapacitet för att ta itu med strukturproblem i samhället. Därför menar de att ett stärkande av civilsamhället är av största vikt (UD 4:8). Att stödja civilsamhället i Guatemala, där vi har konstaterat att staten inte för en dialog med det och den politiska kontexten är turbulent, verkar inte vara inte en bra strategi för att demokrati ska konsolideras.

Det nicaraguanska civilsamhället har varit mer delaktigt i försöken att konsolidera demokratin i Nicaragua. Den politiska kontexten i landet har dock gjort att ett stärkande av civilsamhället har spätt på gamla konflikter och skiljelinjer i samhället. I en avhandling om NGO:s roll i Nicaragua fann Anna Mattsson att nicaraguanerna ofta engagerar sig i olika organisationer baserat på politisk tillhörighet. Främst handlar det om att ta ställning för eller emot Sandinisterna (numera i regeringsställning via partiet FSLN) (Mattsson 2007:159). Detta ger upphov till ett starkt polariserat och till viss del politiserat civilsamhälle, där de internationella givarna har tagit ställning för den regeringskritiska sidan. Vidare har vi kunnat se att de senaste åren har eldat på skiljelinjerna i och med skapandet av medborgarkommittéer (CPCs), rapporter om valfusk och trakasserier av oppositionella.

Civilsamhället i Nicaragua är alltså splittrat och de olika grupperingarna står i konflikt med varandra. I en rapport från EU bekräftas bilden av att många av civilsamhällets organisationer har kopplingar till politiska partier och regeringen är av denna anledning ovillig att föra en dialog med civilsamhället. Det civila samhället å sin sida menar att staten inte är den rätta medlaren i den politiska processen (EU 3:31).

Sett i ljuset av vår analysmodell kan vi bättre förstå vilka problem som uppstår med ett stärkande av civilsamhället i Guatemala och Nicaragua. En av hörnstenarna för om det civila samhället kan spela en positiv roll i demokratiseringsprocessen i ett land är huruvida den politiska kontexten tillåter

det. Utifrån vår fallstudie över den politiska kontexten i våra valda länder har vi kunnat urskilja att denna är allt annat än gynnande för ett stärkande av det civila samhället.

Gemensamt för Guatemala och Nicaragua är den höga graden av korruption. I Sidas utvärdering av arbetet i Nicaragua utpekade korruption och en svag rättsstat som några av de svårigheter som har begränsat utfallen av de projekt som har genomförts (Öström 2007:27,30f). Då korruption är ett nästan lika stort problem i Guatemala som i Nicaragua skapar det ett dåligt klimat för att ett stärkande av civilsamhället ska fungera bättre där. Till detta betecknas institutionella svagheter som de största hindren för att stödet till civilsamhället ska fungera (EU 4:7).

Fattigdom och ojämlik fördelning av resurser gör att en stor del av Guatemalas befolkning har dåliga möjligheter till deltagande, inflytande och rättighetsutövande (UD 4:12). Vi menar att fattigdom försämrar möjligheterna även för civilsamhället i stort. Eftersom en stor del av befolkningen i Guatemala tillhör ursprungsbefolkningen, som vi sett är exkluderad från den politiska processen, är det denna grupp som har det sämst ställt. Därför är ett stärkande av civilsamhället i Guatemala godhjärtat men som vi har sett är grupperna utestängda från den politiska beslutsprocessen vilket gör att man med ett stärkande inte påverkar demokratiseringsprocessen.

Nicaragua är ett av de fattigaste länderna i Latinamerika och resurserna är ojämnt fördelade. Utifrån vår operationalisering av den politiska kontexten ger dessa ekonomiska indikatorer svar på hur väl folket kan inkluderas i demokratiseringsprocessen. Även om staten i Nicaragua har varit mer öppen och tillåtit civilsamhället att påverka undrar vi huruvida det inte bara är organisationer med stöd utifrån som haft en reell möjlighet att påverka.

Förutom de ovanstående problemen är våld och brottslighet något som påverkar stärkandet av civilsamhället. Guatemala har bland de högsta siffrorna på våld och brottslighet i hela Latinamerika. Nicaragua har signifikant mindre problem med våld även om tendensen är att det ökar även där (Världsbanken 1:ii). En politisk kontext där våld till stor del präglar vardagslivet torde även påverka möjligheterna för civilsamhället att påverka. I Guatemala är situationen kritisk och flertalet gäng ligger i konflikt med varandra. Detta stör demokratiseringsprocessen i grunden och kanske borde fokus ligga på att komma till rätta med den dåligt fungerande staten istället för att aktivt arbeta för en decentralisering och med det ett stärkande av civilsamhället.

I en politisk kontext präglad av en svag stat, korruption och avsaknad av en rättsstat blir ett stödjande av civilsamhället ett trubbigt instrument. Huvudtesen i denna uppsats är att ett stärkande inte alltid har den önskade effekten och i vissa fall kan internationella givare snarare spä på länders interna problem. Därför är det viktigt att alltid analysera givarna i ljuset av den politiska kontexten och på så vis finna svar på när det civila samhället är hämmande för demokratiseringsprocessen.

Vi har kunnat konstatera att civilsamhället i Nicaragua är politiserat och att man genom att stärka det samtidigt splittrar landets redan polariserade befolkning. Vidare är den del av civilsamhället som är med i paraplyorganisationen CC till stor del finansierad genom de internationella givarna. Detta kan göra att en form

av artificiellt och biståndsberoende civilsamhälle skapas. Saknas gräsrotterna och lever organisationer på bistånd istället för egenfinansiering finns det tveksamheter kring om de verkligen är de bästa organisationerna att stödja. Kanske finns det andra, som åtnjuter mer legitimitet, som nu blir marginaliserade. Vi kan i denna uppsats inte ge riktigt svar på om det förhåller sig på detta vis men enligt vad Daniel Olsson kunde hitta i sin fallstudie över Nicaragua finns det tydliga tendenser till att det ser ut på detta vis (Olsson 2007:15). Vi har även sett att civilsamhället uppfattar relationen till staten som konfliktfull. När relationen mellan stat och civilsamhälle ser ut på detta vis finns risken att ett hyperaktivt civilsamhälle uppstår. Genom ständiga konfrontationer blir det civila samhället inte längre en demokratifrämjande kraft utan saktar istället ner processen. Ett stödjande av civilsamhället i denna kontext blir problematiskt och riskerar stjälp försöken till demokratisk konsolidering.

I Guatemala tillåts inte civilsamhället att påverka demokratiseringsprocessen på central nivå. Trots att de internationella givarna riktar sina resurser på att stärka lokalt ledarskap, främst för ursprungsbefolkningarna, har dessa svårt att påverka statlig nivå. Att staten utesluter grupper på detta vis samtidigt som staten i sig saknar kapacitet att genomföra demokratiska reformer är problematiskt. Det verkar som Guatemala går en oviss framtid till mötes när det handlar om demokrati. Det civilsamhälle som existerar i Guatemala är splittrat i och med de många olika ursprungsgrupperna och då dessa inte har betydande makt för att påverka centrala beslutsprocesser har de internationella givarna kanaliserat biståndet till att bygga upp och stärka lokala gräsrotsorganisationer. Då dessa organisationer i många fall är skapade av givarna saknar de i många fall koppling till rötterna. Civilsamhället i Guatemala kan därför beskrivas bäst som både artificiellt, då lokala organisationerna ”lärt” sig hur de ska få bistånd av givarna, men också biståndsberoende då förankringen med gräsrotterna saknas.

6 Slutsats

Demokratiteorier säger att ett stärkande av det civila samhället kan verka demokratifrämjande, vilket har lett till att ett stärkande av civilsamhället är rådande praxis i biståndsstrategier. Vad vi däremot i denna uppsats kunnat konstatera att detta ibland är problematiskt. Ett lands politiska kontext är centralt för om ett stärkande av det civila samhället ska verka främjande eller hämmande för demokratin.

Vad vi har kunnat se i vår fallstudie av Nicaragua och Guatemala är att den politiska kontexten, utifrån vår operationalisering, skapar små förutsättningar för ett demokratifrämjande civilsamhälle. I Guatemala har det civila samhället få möjligheter att påverka statlig nivå på grund av att det aktivt exkluderas i beslutsfattningen, något som kan härledas till den demografiska situationen. I Nicaragua är det däremot en hög grad av polarisering i samhället som tillsammans med ett politiserat klimat försvårar civilsamhällets påverkningsmöjligheter.

En slutsats vi drar av de internationella givarnas strategier är att staten ses som ett problem och att det finns en önskan om decentralisering av makten. Därför stödjer man civilsamhället för att skapa en motpart till staten. Detta är ett problem då vi har konstaterat att staten är en viktig komponent, och måste fungera, för att demokrati ska kunna konsolideras. Ett stärkande av civilsamhället i ett land som har en svag stat och konfliktfylld politisk kontext finns risken att demokratiseringsprocessen hämmas. Ett vitalt och autonomt civilsamhälle är viktigt, men autonomi bör inte bara gälla gentemot staten utan också mot de givare som stödjer dem. Annars kan biståndsberoende och artificiella civilsamhällen uppstå.

Vi har i denna uppsats studerat två fall, vilket ökar våra chanser att generalisera resultatet, men vi menar att man ändå bör vara försiktig med detta då risken finns att vår funna förklaring inte alltid är gällande. Ett förslag på hur man skulle kunnat angripa samma forskningsfråga är att jämföra ett land där ett stärkande av det civila samhället har hjälpt demokratiseringsprocessen, med ett av våra valda studieobjekt. Det finns därför många olika ämnen för framtida forskning, vilket vi öppnar upp för. Förslagsvis skulle en liknande analys kunna göras på andra länder i andra delar av världen, dels för att kunna utveckla teorier för hur en stabil stat ska konstrueras samtidigt som man involverar civilsamhället i processen och dels för att bistånd ska vara hjälpande istället för stjälpande.

7 Referenser

- Belloni, Roberto, 2008. "Civil society in war-to-democracy transitions" i Jarstad, Anna K. – Sisk, Timothy D., 2008. *From War to Democracy: Dilemmas of Peacebuilding*. Cambridge: Cambridge University Press. s. 182-210.
- Bernhagen, Patrick, 2009. "Measuring Democracy and Democratization" i Haerpfer, Christian W. – Bernhagen, Patrick – Inglehart, Ronald F. – Welzel, Christian. *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 24-40.
- Bolin, Anna, 1998. "Demokratins konsolidering och stabilitet" i Hydén, Göran (red.). *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur. s. 122-147.
- Booth, John A. – Richard, Patricia Bayer, 1998. "Civil Society and Political Context in Central America". *American Behavioral Scientist*, vol. 42, nr 1, s. 33-46.
- Boussard, Caroline, 1998. "Civilsamhälle och demokratisering" i Hydén, Göran (red.). *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur. s. 148-169.
- Boussard, Caroline, 2001. "Kriterier för urval av ramorganisationer: En studie över biståndets roll i framvästen av civila samhällen i Syd". Sida mars 2001, [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sida.se/publications> Hämtdatum 2011-04-11.
- Boussard, Caroline, 2003. *Crafting Democracy: Civil Society in Post-Transition Honduras*. Diss. Lund: Department of Political Science, Lund University.
- Boussard, Caroline, 2004. "Demokratisk utveckling eller stagnation. Vilken roll kan det civila samhället spela?" i *Vetenskaps societetens årsbok 2004*. Lund: Vetenskaps societeten, s. 7-20.
- CIA 1 = CIA World Factbook, 2011. "Guatemala" [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gt.html> Hämtdatum: 2011-04-14.
- CIA 2 = CIA World Factbook, 2011. "Nicaragua" [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nu.html> Hämtdatum: 2011-05-12.
- CPI 2010 = Corruption Perceptions Index 2010. Transparency International [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/in_detail Hämtdatum: 2011-05-10.
- Diamond, Larry Jay, 1994. "Toward Democratic Consolidation". *Journal of Democracy*. vol. 5, nr 3, s. 4-17.
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3:e uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- EU 1 = Guatemala Country Strategy Paper 2002-2006, [Elektronisk] Tillgänglig: http://eeas.europa.eu/guatemala/csp/02_06_en.pdf Hämtdatum: 2011-04-19.

- EU 2 = Country Strategy Paper 2002-2006 Nicaragua, [Elektronisk] Tillgänglig: http://eeas.europa.eu/nicaragua/csp/02_06_en.pdf Hämtdatum: 2011-04-19.
- EU 3 = ”Nicaragua Country Strategy Paper 2007-2013”, [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.eeas.europa.eu/nicaragua/csp/07_13_en.pdf Hämtdatum: 2011-04-19.
- EU 4 = ”Mid Term Review of Regional Strategy Paper (RSP) and Country Strategy Papers (CSP) of the European Commission development cooperation with Central America”, [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.aprodev.eu/files/Central_America/200910_CSO_report_MTR_CA.pdf Hämtdatum: 2011-04-19.
- Falisse, Michel – Sanz-Corella, Beatriz, 2009. ”Estudio de mapeo de la sociedad civil en Guatemala”, [Elektronisk] Tillgänglig: <http://xa.yimg.com/kq/groups/17809804/1707587487/name/Informe-guatemala-final040909.pdf> Hämtdatum 2011-04-26.
- FH 1 = Freedom House webbplats, ”Map of Freedom in the World 2010”, ”Guatemala” [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2010&country=7832> Hämtdatum: 2011-05-12.
- FH 2 = Freedom House webbplats, ”Map of Freedom in the World 2002”, ”Guatemala” [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2002&country=1310> Hämtdatum: 2011-05-12.
- FH 3 = Freedom House webbplats, ”Map of Freedom in the World 2010”, ”Nicaragua” [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2010&country=7888> Hämtdatum: 2011-05-12.
- Frühling, Pierre – Jessup, Francesca, 2008. ”External Analysis of Forum Syd’s Country Programs in Central America”, Sida Evaluation 2008:11, [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.fruhling.se/docs/External_analysis_Forum_Syd_CA.pdf Hämtdatum: 2011-04-26.
- Gapminder = Gapminder World ”Gini”, ”Guatemala”, ”Nicaragua”, ”Sweden” Tillgänglig: <http://www.gapminder.org/world/> Hämtdatum: 2011-05-14.
- Hadenius, Axel – Uggla, Fredrik, 1995. *Making Civil Society Work. Promoting democratic development; what can states and donors do?* Uppsala: the Department of Government, Uppsala University.
- Hague, Rod – Harrop, Martin, 2007. *Comparative Government and Politics: an introduction*, 7 uppl. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Kaldor, Mary, 2004. *Det globala civilsamhället*. Göteborg: Daidalos AB.
- Letki, Natalia, 2009. ”Social Capital and Civil Society” i Haerpfer, Christian W. – Bernhagen, Patrick – Inglehart, Ronald F. – Welzel, Christian. *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 158-169
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Löfving, Staffan – Widmark, Charlotta – Brett, Roddy – Caballero, Victor – González, Miguel – Salazar, Cecilia – Soto, Fernanda, 2008. ”Swedish

- Democracy Promotion through NGOs in Bolivia, Guatemala, Nicaragua and Peru: Outcome-Oriented Evaluation of Diakonia's Latin America Programme", Sida Evaluation, [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sida.se/publications> Hämtdatum: 2011-04-05.
- Mattsson, Anna, 2007. *The Power to do Good – Post-Revolution, NGO Society, and the Emergence of NGO-Elites in Contemporary Nicaragua*. Diss. Lund: Lund University.
- Odén, Bertil, 2006. *Biståndets idéhistoria: från Marshallhjälp till millenniemål*. Lund: Studentlitteratur.
- Oelsner, Andrea – Bain, Mervyn, 2009. "Latin America" i Haerpfer, Christian W. – Bernhagen, Patrick – Inglehart, Ronald F. – Welzel, Christian. *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 290-308.
- Olsson, Daniel, 2007. "Det civila samhället i sandinistiska revolutionens andra kapitel: Det civila samhällets demokratiska funktion i Nicaragua". Mag. upps. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.lu.se/o.o.i.s?id=19464&postid=1319576> Hämtdatum 2011-04-25.
- Polity IV 2008 = Polity IV Country Report 2008: Guatemala [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.systemicpeace.org/polity/Guatemala2008.pdf> Hämtdatum: 2011-04-27.
- Puddington, Arch, 2011. "Freedom in the World 2011: The Authoritarian Challenge to Democracy" [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.freedomhouse.org/images/File/fiw/FIW_2011_Booklet.pdf Hämtdatum: 2011-05-14.
- Rindefjäll, Teresia, 2005. *Democracy Beyond the Ballot Box - Citizen Participation and Social Rights in Post-Transition Chile*. Diss. Lund: Department of Political Studies, Lund University.
- Rindefjäll, Teresia, 1998. "Demokratidefinitionens dilemma – smal eller bred?" i Hydén, Göran (red.). *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur. s. 27-51.
- Rose, Richard, 2009. "Democratic and Undemocratic States" i Haerpfer, Christian W. – Bernhagen, Patrick – Inglehart, Ronald F. – Welzel, Christian. *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 10-23.
- Rossi, Federico M. – della Porta, Donatella, 2009. "Social Movement, Trade Unions, and Advocacy Networks" i Haerpfer, Christian W. – Bernhagen, Patrick – Inglehart, Ronald F. – Welzel, Christian. *Democratization*. Oxford: Oxford University Press, s. 172-185.
- Rothstein, Bo, 2003. *Sociala fällor och tillitens problem*. Stockholm: SNS Förlag.
- Trägårdh, Lars, 1999. "Det civila samhället som analytiskt begrepp och politisk slogan" i Amnå, Erik (red.). *Civilsamhället: SOU 1999:84*. Demokratiutredningens forskarvolym VIII, [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/12/45/82ba60e8.pdf> Hämtdatum 2011-05-02.
- UCDP 1 = Uppsala Conflict Data Program. UCDP Database: www.ucdp.uu.se/database, Uppsala University, 2008. "Guatemala" [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.ucdp.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=66&regionSelect=4-Central_Americas Hämtdatum: 2011-05-02.

- UCDP 2 = Uppsala Conflict Data Program. UCDP Database:
www.ucdp.uu.se/database, Uppsala University, 2008. ”Nicaragua”
[Elektronisk] Tillgänglig: http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=117&regionSelect=4-Central_Americas Hämtdatum: 2011-05-02.
- UD 1 = UD landöversikt Guatemala, februari 2010 [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/01/39/61/1139df7b.pdf> Hämtdatum:
2011-05-10.
- UD 2 = UD landöversikt Nicaragua, februari 2010 [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/01/39/65/833c0be4.pdf> Hämtdatum:
2010-04-25.
- UD 3 = ”Utfasningsstrategi för det svenska stödet till Nicaragua: juni 2008 –
december 2011” [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/35/29/2f6d602c.pdf> Hämtdatum
2011-04-11.
- UD 4 = ”Samarbetesstrategi för utvecklingssamarbetet med Guatemala: september
2008 – december 2012”, [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/62/04/ab4b3229.pdf> Hämtdatum:
2011-04-11.
- University of Georgetown, <http://pdba.georgetown.edu/>. Political Database of the
Americas: “Indigenous Peoples, Democracy and Political Participation /
Pueblos Indígenas, Democracia y Participación Política” [Elektronisk]
Tillgänglig:
<http://pdba.georgetown.edu/IndigenousPeoples/demographics.html>
Hämtdatum: 2011-04-15.
- Varas, Augusto, 1998. “Democratization in Latin America: A Citizen
Responsibility” i Agüero, Felipe – Stark, Jeffery (red.), 1998. *Fault Lines of
Democracy in Post-Transition Latin America*. Miami: North-South Center
Press, University of Miami. s. 145-174.
- Världsbanken 1 = Worldbank, 2011. “Crime and Violence in Central America: A
Development Challenge”, [Elektronisk] Tillgänglig:
http://siteresources.worldbank.org/INTLAC/Resources/FINAL_VOLUME_I_ENGLISH_CrimeAndViolence.pdf Hämtdatum: 2011-05-12.
- Världsbanken 2 = Världsbanken webbplats [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://data.worldbank.org/country/nicaragua> Hämtdatum: 2011-05-12.
- Welzel, Christian, 2009. “Theories of Democratization” i Haerpfer, Christian W. –
Bernhagen, Patrick – Inglehart, Ronald F. – Welzel, Christian.
Democratization. Oxford: Oxford University Press, s. 74-90.
- Wilkinson, Richard G. – Pickett, Kate, 2010. *Jämlikhetsanden: därför är mer
jämlika samhällen nästan alltid bättre samhällen*. Stockholm: Karneval.
- Öström, Nils, 2009. ”30 års bistånd till Nicaragua” [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.sida.se/Global/Countries%20and%20regions/Latin%20America/Nicaragua/30_ars_Bistand_till_Nicaragua.pdf Hämtdatum
2011-04-10.